

Den europæiske familie

Den middelalderlige kristne kernefamilie er en af de vigtigste forudsætninger for den europæiske individualisme og derved for oplysning og industrialisme. De opstod sammen og vil eventuelt forsvinde sammen, skriver kronikøren.

Hvis man ønsker at forstå det særlige ved det kristne syn på kønsroller, seksualitet og ægteskab, er det særdeles nyttigt at se på udviklingen i århundrederne, hvor kristendommen brød igennem, og hvor det derfor kan anskues i kontrast til det syn, som før herskede.

Synet på kønsroller og samliv var i den romerske verden, hvor kristendommen opstod, så afgørende forskellige fra vores, at det f.eks. ikke giver mening at overføre Paulus og de tidlige kristnes fordømmelser af homoseksuel praksis på nutidens forhold. Så godt som alle forskere er i dag enige om, at det ikke giver mening at tale om en egentlig personlig homoseksuel identitet før for ca. 150 år siden, og derfor kan man heller ikke tale om diskrimination før denne tid.

I Pauli og evangeliernes samtid gav det, ligesom i nogle områder af verden i dag, ikke mening at skelne mellem homoseksuel adfærd, pædofili, overgreb og det vi i dag kalder voldtægt, så Pauli fordømmelser var også ud fra vores synspunkt i dag fuldt ud berettigede, og den kristne kirke har intet at sige undskyld for. Tværtimod.

Firkantet sagt så fandtes der kun en magt i en senantik romersk familie, nemlig patriarken. Resten af husstanden var hans undergivne eller slaver, og det eneste afgørende i seksuelle relationer var, at der var det rette magtforhold, den rette grad af asymmetri, mellem deltagerne.

En fri mand var den aktive part i et erotisk forhold og en ufri mand, en undergiven eller en kvinde var den passive. Og den aktive mand mistede al ære, hvis han gjorde sig til den passive. Det ved vi blandt andet fra sladderhistorier om Nero. Kejser Claudius bliver af historikeren Suetonius betragtet som bekymrende unormal, fordi han aldrig gad have sex med drenge, men holdt sig til piger og kvinder. Det ville være komplet meningsløst at forklare en romer, at pædofili eller pæderasti er moralsk forkert. Fordi sex næsten alene handlede om magt, og magt altid gav ret i forhold til laverestående mænd og kvinder, fandtes der i senantikken f.eks. slet ikke noget ord for det, vi mener med voldtægt. Magtudøvelsen var jo så at sige kernen i seksualiteten og selve meningen med det hele.

Der findes i hele den før-kristne litteratur heller ingen fordømmelse af, at det ved fester i Colosseum var almindeligt, f.eks. at lade levende tyre penetrere unge slavinder, hvilket kvinderne naturligvis døde pinefuldt af. Den slags var publikumssucceser og hørte alt sammen med til den seksuelle frigjorthed, som herskede indtil kristendommen kom og ødelagde det hele med sin klamme moralisme.

Før kristendommens opståen var kvindernes stilling i romerriget endnu værre, end den senere blev i islam. F.eks. blev 46 pct. af alle piger i romerriget gift, når de var mellem 12 og 14 år, normalt med meget ældre mænd.

I datidens medicinske håndbøger kan man finde råd om, at man bør have regelmæssig seksuelt samkvem med sin 12-årige hustru, fordi man dermed kan fremskynde tidspunktet for hendes pubertet og dermed hendes fødedygtighed.

Den eneste befolkningsgruppe, som i antikken havde en helt anden type kønsroller, var jøder og senere kristne. Allerede jøderne havde en høj grad af ligestilling mellem mænd og kvinder, men hos de kristne blev det radikalt tænkt til ende. I Kristus er der ingen forskel på jøde eller græker, træl eller fri, mand eller kvinde. Og denne revolutionerende metafysiske ligestilling smittede uvægerligt efterhånden af på de mellem menneskelige relationer.

Alle mennesker fik principielt samme værdighed og derfor blev asymmetriske og magtbaserede seksuelle relationer en vederstyggelighed. Og da datidens allermest asymmetriske seksuelle relation var den homoseksuelle praksis, blev især denne fordømt af de kristne og i Det Nye Testamente. Og med gode grunde, nemlig med de samme grunde med hvilke vi i dag fordømmer pædofili, pæderasti og voldtægt. Den for kristne eneste tilladte seksuelle aktivitet blev nu det på ligeværdighed byggende relation mellem mand og kvinde, og da kvinden nødvendigvis var i risiko for at blive gravid af forholdet, kunne det kun blive sandt ligeværdigt inden for ægteskabets rammer, hvor manden delte forpligtelserne for afkommet.

Når man så læser Paulus 1. brev til Korinterne kap. 7, ser man hvordan kristendommen med nødvendighed skabte en helt ny verden og et helt nyt menneskesyn. Paulus skriver om samlivet:

»Manden skal yde sin hustru, hvad han er hende skyldig; ligeledes også hustruen sin mand. Hustruen råder ikke

over sit eget legeme, det gør hendes mand. Ligeså råder heller ikke manden over sit eget legeme, det gør hans hustru.«

Her skænkes kvinden principielt samme ejendomsret over manden, som han har over hende og gennem århundrederne blev denne ligestilling også reel.

Dette sidste er helt og aldeles nyt og revolutionerende. Det revolutionerede historien og det revolutionerede menneskesynet.

Kristendommen gjorde, som den eneste kendte civilisation, kønnene lige værdige, dvs. at den fastslog at eventuelle overleverede magtskel mellem kønnene er arbitrære og ydre. Kristendommen skabte derved den europæiske kernefamilie som et fællesskab og ikke som et patriarkat, hvilket med symbolsk tydelighed ses på to punkter.

Kristendommen er for det første den eneste kendte civilisation, hvor det officielt forventes ikke kun af kvinder, men også af mænd, at de er livsvarigt tro mod deres ægtefælle, hvilket naturligvis har været helt afgørende for kønnenes ligestilling. Ingen anden større kultur har så meget som antydningmæssigt fordret dette af mænd, de ville kalde de vanvittigt og naturstridigt. Og for det andet er kristendommen den eneste civilisation hvor ægteskabet formelt set bliver indgået ved et ja mellem to frie parter og ikke ved to klaners handel med en kvinde. Som vi kender fra utallige fortællinger fra den lyse middelalder, så var et ægteskab indstiftet og uopløseligt blot de to unge mennesker kunne finde en præst, som ville udsige ritualen. Og så gjorde det ikke spor, at han var fortrukket eller bestikkelig. Når de to parter først havde sagt ja'et, så kunne ingen jordisk magt gøre ægteskabet ugyldigt.

Den kristne autonome kernefamilie, som om sit hjem kan sige, at "mit hjem er min borg", og som i enestående grad har formået at tage vare om sine børn og sine syge og gamle, er formentlig den stærkeste menneskelige enhed i verdenshistorien. Den var en hovedhjørneste i skabelsen af den rigeste, frieste, mest kreative, mest lige og mest tolerante civilisation verden har oplevet. Blandt andet derfor er kristen kulturkonservatisme, liberalisme og borgerlige frihedsrettigheder uløseligt forbundne. Karl Marx mente, at kernefamilien var et produkt af industrialismen og moderniteten, men al forskning dokumenterer, at det er omvendt: Den middelalderlige kristne kernefamilie er en af de vigtigste forudsætninger for den europæiske individualisme og derved for oplysning og industrialisme. De opstod sammen og vil eventuelt forsvinde sammen.

Europa og dets menneskesyn er en frugt af kristendommen, og historien har så rigeligt dokumenteret, at når man i en civilisation overskærer forbindelsen til de rødder, der bringer liv til den kulturelle og civilisatoriske stamme, så vil også frugterne ganske hurtigt forsvinde. Dvs. at en sådan civilisation ganske bogstaveligt begår selvmord.

I en hvilken som helst kultur er familiestrukturen en hovedhjørneste, og ændrer man på den, så ændrer man på hele bygningen. Det ved vi alle i dag, så sandt som muligheden for at få de nye store muslimske befolkningsgrupper integreret i de vestlige samfund afhænger af, om det lykkes at få de muslimske unge piger til at bryde deres sociale arv, og vende sig mod deres kulturs overleverede kønsroller.

Omvendt så er netop de unge kvinders frigørelse de muslimske samfunds største frygt, da de ved, at hvis kvinder ligestilles med mænd, så vil hele kulturens magtsystem bryde sammen. Og det er der i øvrigt meget der for tiden tyder på at netop dette er ved at ske i hele den muslimske verden.

I Iran er fertiliteten på kun 25 år faldet fra 7 børn per kvinde til skønsmæssig 1,6 - 1,7, simpelt hen fordi iranske kvinder hellere vil leve ugifte eller finde nedværdigende arbejde i gulfelandene end at leve i det muslimske kønsrollemønster i Iran. Og det samme demografiske sammenbrud synes at være på vej fra Mellempøsten til Mahgreb og (muligvis) i de europæiske emigrantsamfund.

Men også for islams vedkommende vil familiestrukturens relativisering ikke være årsagen opløsningen, men et symptom på, at der ikke længere er forbindelse mellem rødderne og træet.

Claus Thomas Mynster Nielsen, sognepræst, Stauning
Offentliggjort 24.03.10 kl. 03:00
<http://jp.dk/opinion/kronik/article2019574.ece>